

***Mój downiejszy Żnin – czyli wiyrszyki i brawyndzynie
o pałucki gwarze, żniniokach i Żninie***

Autor: Kaźmiyrz

Projekt okładki: Dariusz Kantorski

Korekta: Stanisława Ohde

Internetowa wersja książki wydanej w 1996 roku przez

Zakład Poligraficzno-Wydawniczy „Skonpres”

z Kruszyna Krajeńskiego k. Bydgoszczy

Niniejszy dokument dostępny jest na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Unported](#)

Opracowanie wersji PDF/ePub

Studio Projektowe codeX Dominik Raś – www.codex.net.pl

***Rodzicom, którzy wychowali mnie w miłości i szacunku do Ojczyzny oraz nauczyli cenić
piękno ziemi i mowy Małej Ojczyzny – poświęcam.***

Spis treści

Spis treści.....	1
DOWNIEJSZY ŻNIN	2
Kochano Wiarucho!.....	4
NA PODWYRKU	7
SPRAWUNKI.....	8
PIYRDUŚNICE.....	11
POZNAŃSKO PYRA	15
JEDYN BAMBER.....	16
JO, TO MOM SZPLINA!.....	18
PRZECHADZKA PO ŻNINIE.....	20

DOWNIEJSZY ŻNIN

Moja familia - rodym ze Żnina,
Tata i mama i ciotki,
Siora, brachole, dalszo rodzina,
Wszyscy rodzóno żninioki.

Jo Żnin pamiyntom inny niż tero,
Miasto lot moich szczyniyncych.
Innom, ci, wtedy miół atmosfere.
Kto jeszcze mo to w pamiynci?

Kto dziś pamiynto bitnom "Stadionke",
Czy tyż dziadoskom "Afryke"?
Kto na "Łaziynkach" dzisiej sie kompie
I chodzi "Ławom" nad rzyke?

Czy dzisiej szczuny w palanta grajom,
W klipe, czy w kozła pydami?
Czy na harynde sie wybiyrajom
I na kanoły z wyndkami?

Tero w łogródkach ni ma angrystu,
Ni ma korboli i szklonek.
Downo już chyba nicht ni miół w pysku
Redysków i śwyntojonek.

Która kobyta pódzie do składu,
Jak młodzi do placka ni mo?
A znów jak pyrek cza do łobiadu,
To w sklepie nicht ich nie czymo.

Dzisiej sie gzuby nie naśmiywajom
Z laczków Marysi Drewnioczki.
Już w "Kolorowym" sie nie szwyndajom
Czesia Rechola gumioki.

Gdzie od Grotoski som pióra, broszki?
Sklep Ruszkiewicza z gwoździami?
Od "Babci Glajdy" myszy i szkłoki?
Od "Trupa" szneki z wrzodami?

Czy jeszcze miyszko ktoś w "Belwederze"?
U Sznajderajta, Siyrzygó?
Kogó ochota jesczyk dziś bierze
Wstompic do "Dómu Polskiygó"?

Tyn Żnin jes ino w pamiynci naszy.
Takiygó Żnina już ni ma.
Kto gó pamiynto siyndnie pod Baszte
I z żolym se powspómino.

[Powrót do spisu treści](#)

Kochano Wiaruchno!

Jakiś czas tymu mój wiyrszyk "Downiejszy Żnin" ukozoł sie w gazycie "PAŁUKI", a że, jak mi donieśły nojwybitniejsze znińskie piyrduśnice, wiyrszyk Wom sie spodoboł, to napisołym jeszczyk pore innych. Bydzieta mogli se je poczytać, ale troche Wom tyż pobrawyndze. Jak we wiyrszu "Downiejszy Żnin" wspóminom, całko moja familia wywodzi sie że Żnina i jo tyż tutej jezdy rodzony. Chocioż już kupe lot tymu wyjechołym z mojjgó miasta do szkół w Bygdoszczy, a potym wzionym se kobyte nie z TY zimi i zamiyszkołym tam dzie już Pałuki nie siyngajom, to stale jednak ino tu, pośród Wos, w ciniu Baszty i pomiyndzy naszymi jynziorami i lasami czuje sie nojlepi. Co miesiąc, abo i czynści, przyjyżdżom tu na troche, a latowom porom na dłuży, bo ciągnie mie do moji nojkochańszy rodzinki, ale tyż do mojjgó kochanygó Żnina i dó Wos, Moja Kochano Wiaruchno! Przyglondom sie jak zminio sie moje miasto i widze, jak Wy sie zminiota. Żnin coroz ładniejszy, żninioki coroz barzy kształcónne, łoblotane, ino coroz mni **godajom**, a coroz wiyncy "**mówią**". Na moje, to szkoda pałucki gwary, co na naszych łoczach dokumyntnie wymiuro. Dzisiej gzuby nie wiedzom już co to je: framuga, młodzie, betki czy korbole, a i stare ludzie pryndzy powiedzom już chyba: "**piekarnik, drożdże, grzyby i dynie**". Na podwyrkach nie słyhać już tero: mota, łapta, uciykomy, wyćpij. To wymiwanie gwary zaczyno sie już wtedy, kiedy jo jeszczyk byłym dzieciokiy. W wielu dómach rodzice chcieli, żeby ich latorośle "**mówiły**", bo uwożali, że **godajom** te z gorszych dómów, a "**mówią**" te z lepszych. Wmowiano dzieciokom, że godanie to coś brzydkiygó, czegó noleży sie wstydzic. Nie ino to doprowadziło do wyczebinio gwary, ale nie byde Wom tu wtrynioł uczónygó bajanio i dodom jeszczyk ino, że swoje zrobiła tyż telewizjo, radio i napływ wiary z innych fyrtlów kraju.

Nie wszyndzie jednak gwary poddały sie tak jak u nos. Na Ślasku, Kaszubach czy Podhalu, do dzisiej godajom po swojymu. W szkole gzuby uczom sie w jynzyku literackiy, ale po szkole godajom gwarom nie ino ze sobom, ale czynsto i ze swojymi nuczycielami. Tam nie wstydzom sie swoji gwary i uwożajom jom za drugi jynzyk łoczysty, za jynzyk swoji mały łoczyzny. Wedle mie, tak powinno być i u nos. Przecie gwarom wszysko można przekozać, łopowiedzić, a już takie na przykład kawoły, to godane gwarom som dubeltowo pocieszne. No porównejta se piyrszy lepszy kawoł (w nawiasach tłumaczynie na jynzyk literacki):

Do taksy wsiado podechlany ździebko chłop i koże zawieźc sie do "Bonanzy". (Do taksówki wsiada mężczyzna w stanie wskazującym na spożycie alkoholu i prosi o zawiezenie go do "Baru Piastowskiego".)

Po drodze zaczyno dzikiym wzrokiym rozglondać sie po aucie i pyto sie szofera : (Po drodze zaczyna niespokojnie rozglądać się po wnętrzu samochodu i pyta kierowcę:)

-Tej, a po co je tyn taki zygor, co mu sie skozka hyboce? (-Panie kierowco, czy mogę przeszkodzić i spytać jaką rolę spełnia ten zegar z drgającą wskazówką?)

-Tyn zygor pokazuje, jak przyndko ta moja perpeta zakrzanio. (*-Ten zegar wskazuje, z jaką prędkością porusza się ten mój, nie nowy już, samochód.*)

-Ale feste! To mi sie podobo! Tej, a tyn drugi zygor? (*-Wspaniale! Bardzo mi się to podoba! Panie kierowco, a ten drugi zegar?*)

-Tyn drugi pokazuje, ile jeszczyk mom byncyny. (*-Ten drugi wskazuje, ile paliwa pozostało mi jeszcze w baku.*)

-Ale feste! To mi sie tyż podobo! Tej, a po co je tyn taki dynks, co mu w łokiynkach cyferki lotajom? (*-Wspaniale! To mi się również podoba! Panie kierowco, a do czego służy to urządzenie z przesuwającymi się w okienkach cyframi?*)

-Ón pokazuje, ile bydziesz musioł mi za droge zabulić. (*-Ono pokazuje, jaką opłatę będzie musiał Pan uiścić.*)

-Tej, wyćpij to precz! To je dycht do dupy! (*-Panie kierowco, niech Pan to usunie z pojazdu! To mi się zupełnie nie podoba!*)

No i jak, czujeta różnice?

Kiedyś, ładnych pore lot tymu, lecioł w telewizji taki film, co sie nazywoł "Ptaki ciernistych krzewów". Tak mi sie to podobało, jak sie dowiedziołym, że w tłumaczyniu na pałucki były to "Gapy w angryście". Znaczynie to samo, a czy nie brzmi lepi?

Jynzyki istniejom i żyjom dziynki słowu pisanymu, a że ni ma książków pisanych po pałucku, to nasz pałucki jynzyk żyć bydzie ino tak dugo, jak dugo ludzie bydom go znać, pamiyntać i po pałucku godać. Piylyngnujma wync naszom pałuckom gwara i nie wstydzma sie ji ! Kto jeszczyk umi, niech godo po pałucku przy dzieciokach, żeby przynojmi wiedziały, że momy swój jynzyk, co nos Pałuczoków łączy i łodróżnio łod reszty Poloków. Niech nasze szczuny wiedzom, że gwara nie jes ani gorszo, ani brzydszo łod jynzyka literackiygó. Majom ino sie łoriyntować kiedy cza **"mówić"**, a kiedy można **godać**.

Na studia do Bygdoszczy poszły zy mnom jeszczyk dwie dziewczuchy ze Żnina. Pośród studyncki wiary godalim po naszymu i nicht sie z nos nie wyśmiywoł, a wryncz łodwrotnie. Wszystkiym sie ta nasza pałucko gwara podobała i chyba tyż bez to, wiara nos lubiła. Była z nami na tych studiach jedna dziewczucha z Kcyni, ino ta, chociaż tyż Pałuczonka, wysłowiała sie po pańsku. Po jakimisiś czasie moja kumpela Krycha nie zdierzyła i zagodała do kcynianki:

-Tej, a ty skąd jezdeś?

-Ja? Przecież wiesz, Krysiu, że z Kcyni.

-Wiyom, wiyom, ino tak sie zastanowiom, czy w Kcyni to po pałucku nie godajom?

-No... godajom.

-No to sie przestań stalować i godej po ludzku jak my!

Gupio sie zrobiłyo naszymy kcyńiance i pomaluśku zaczyńa godać, a późni to i wiara z inszych strón Polski nauczyła sie łod nos naszymy gwarowych powiydzónek i czulim sie w ty Bygdoszczy jak w dómu.

Dzisiej miyszkom miyndzy "krzyżokami" i robie z kształcónymy ludziami, a tyż czynsto godom jak downi i wierzta mi, że nikómu to nie przeszkodzo, i ni majom mie za gorszygó. Jak Bozie kochom! A jak już tu, do swygó gńiozda zjade, to se nie wyłobrożom, żebym z mojymy krewniokami i znajómymy żniniokami "**rozmawiał**". **Godom** - bo jakże inaczy? Lubie to nasze pałuckie godanie, lubie tych co po naszymy godajom, lubie wspominać jak to było piyrwy i lubie tyż usiąś se czasym i nagryzdać to, co mi sie we łbie kotłuje. Z tegó wszyskiygó wziyna sie ta książeczka. Wziyna sie tyż z tynsknoty za Pałukami, za Pałuczokami i za Żninym mojjgó dzieciństwa. Mój "Downiejszy Żnin", to Żnin lot sześcdziesiętych. Nie taki kolorowy jak dzisiej i biydniejszy jak dzisiej, ale dlo tych z mojjgó pokolynio, dlo tych ździebko starszych, co jak moje brachole Juras i Lechu na Łaziynkach kozy paśli, i dlo tych jeszcze starszych, co na Targi Pałuckie na Szczelnice chodzyli - tyn downiejszy Żnin i tak zawsze bydzie nojładniejszy, nojlepszy i nojkochańszy.

[Powrót do spisu treści](#)

NA PODWYRKU

Wieczór sie robi i łojciec z matkom
Już do kolacji siodajom,
A na podwyrku wszystkie dziecioki
Jeszczek w nojlepsze lotajom.

-Baśka do dómu! - słyhać wołanie.
-Ach, mama, jeszczek ździebelko!
Dej nom poskokać, choć pó godzinki,
Z Krysią i z Aną w szkiełko!

-Zenuch! Kolacja naszymo,
Chodź, bo bez ciebie jom zjemy!
-Łe, mama, przecie my gromy w kozła
I tero żyć mu dajmy!

-Walek! Tereska! Dali do dómu,
Bo zaro pó wos tam przyde!
-Skóńczymy, mama, w klipy grać wtedy,
Jak kluchy widać nie bydzie!

Już po kolacji, ciymno na dworze,
A gzyby ciyngim lotajom.
Tero ich wołać bydom łojcowie,
Łej, chyba już nie pograjom!

Nie było downi telewizorów, łokmenów, widelów i komputerów, to gzyby zabowiały sie nojczynści na podwyrku i na ulicy. Kto z nos nie groł w klipy, w kozła, w palanta, nie skokoł w szkiełko i nie wypowiedoł wojny przeciwko... piwko... . Gralim łod rana do nocy i co rusz ino ktoś lecioł do dómu po sznytke chleba ze smoleym, z biołym syrym abo z wodom i cukrym. Czasym czeba było na chwiyłke przerwać lotanie, bo wychodziła przed dóm mama abo babusia, wrynczała siotke, odliczone piniądze i kozala lecić po sprawunki. Marudziylim, że późni, bo tero akurat pasiymy kozła, ale mamy i babusie były downi stanowcze, a dziecioki usuchane, wiync zostowialim nienażartygó kozła, klape od klipy, czy tyż skokanke i szlim do składu po to, czegó akurat w dówmu zbrakło.

[Powrót do spisu treści](#)

SPRAWUNKI

-Pódź, dziywcze! - woło babusia

I godo do wnuczki Brónki:

-Mosz tu sioteczke i dwieście złoty,

Zrobisz mi w mieście sprawunki.

Na som piyrw idź do mlyczarni

I kup funt syra biołygó,

Ino sie spytej czy nie je kwaśny,

Dziaduś nie lubi kwaśnygó!

Twój brachol ciyngim marudzi,

Żebym upiekła mu pączki,

Wiync idź na "Czwórke" kup cukru-pudru,

Młodzi, ceresu i mąki.

Wstomp do Kurdelski i spytej,

Czy świeże płocie przywieźli.

Smażonych płotków, prosto z patelki,

Chyntnie bym z dziadziom se zjedli.

Potym na rynku zajrzy do Sytka

I kup mi kworte, kopystke,

Durszlak, nabyrke, hoczyk, szufelke

I biołom do mycio miske.

Wlyż na "Jedynke" po sól, kubabe,

grysik i funt marmelady.

Weź łokowite, bochynek chleba,

Pacz, żeby chlyb nie był blady!

Laluch kaprony dostał z importu,

Pewnie pod lade coś schował!

Powiydz, że babcia takie by kciała,

Jak nosi Dyrektorowo.

W składzie warzywnym u Nogalskiygó,

Kup szablak i młode pyrki.

Dziś fasolowa bydzie na łobiod,

A jutro zrobie zacyrki.

U Jurkiewicza kup meter bordki,

Zaczaski i szpulke nici,

U Derechowy zaś ładny kreton,

To se uszyje spódnice.

Jak nie za duży bydzie łogónek,

To kupisz mi u Tokary:

Pó łba na zylse, funt karmónady,

Żdziebko łokrasy na skwary.

Dziaduś goździków kcioł i dwie blaszki

Do zelowanio czewików.

Dostaniesz wszystko u Ruszkiewicza,

Na rogu, w małym składziku.

-To bydom, dziywcze, już wszystkie

Nasze dzisiejsze sprawunki.

-Wej, babcia, chyba coś zapomniałaś!?

-Co?

-A karmelki dlo Brónki?

Chodzyńie po sprawunki nie noleżało downi do przyjymności. Składów nie było tyle co dzisiej, towaru w nich - jeszczyk mni, za tombankiym stojały nojczynści zadondane sklepowe, a co lepsze sprawunki dostawało sie po uwożaniu abo czeba je było se wystojć. Ale dzisiej i te ciymne stróny downiejszych czasów wspominy z uśmichym i z syntymyntym. Szkoda nom przecie niegdysiejszy radości z wystanygó w łogónku funta sosysków i dumy z kupiunygó po pińciu godzinach stanio kila cytryn. Żoł nom, przecie, że już nie kupiymy nic u Janinki, u Lalucha, u Wabicha, u Jankoskigó i w "Łogniwie". Nojwiyncy jednak tych downiejszych łogónków, to załujom piyrduśnice, których nojważniejszym zajynciym było zbiyranie i roznoszynie pierdołów. Dziejie tako piyrduśnica to musi sie łobsko nalotać za pierdołami po mieście, po sumsiodkach i nasiedzić sie pod Basztom, a downi stanyła se w łogónku i zanim doszła do tombanku, już wiedziała co sie kómu urodziyło, kto umar, kto sie żyni i czymu tak pryndko, kómu wycini ślepom kiszke, a kto i za co kupił se „Wuefemke” abo "Fianie". Kaźdo wioska,

każdo miescina i każde duze, a nawet nojwiynksze, miasto miało i mo swoje piyrduśnice. Dzisiej łodbiyrajom im troche chlyb kolorowe gazyty, bo przecie tyż majom coś z piyrduśnicy, ale piyrduśnice tym sie nie przejmujom, bo i tak zawsze znojdnom kogós, kto im świyżych pierdołów nałopowiado i tegó, kómu óne mogom tych pierdołów nagodać. To co usłyszom, nie zawsze zgodzo sie z tym, co za chwilke łopowiedzom, bo przecie pierdoła musi zrobić wrażynie i czasym czeba ździebko nacyganić. Piyrduśnica jes zadowolóno ze siebie, jak po przekozeniu wiadómeści usłyszcy: "Łe jery!" abo: "A to ci dopiyr!" abo jeszcze inny pełyn ździwinia, zaskoczynia i podziwu dló ni łokrzyk.

[Powrót do spisu treści](#)

PIYRDUŚNICE

(Łopowieść dramatycznie)

Wystympujom: Pore znińskich piyrduśnic, Łogrodnik i Jo.

Jo: Roz do Nowoczki przyszła Fraszowo.

Fraszowo: -Z wos to, Nowoczka, feste krawcowo,
Mom tu modelko, kreton, nożyce,
Może wytnieta mi na spódnice?

Jo: -Z Nowoczki dobro kobyta była,
Fraszce przysugi nie łodmówiyła.
A kiedy w rynce nożyczki wziyna,
To zamiastkreton - palec przeciyna.
Chocioż przeciyna sie ino letko,
Juchy z palucha łobsko pociekło.
Fraszka jak ino krew zoboczyła,
Żeby nie zymgleć - na dwór ruszyła.
Beczy i loto dokoła skwerka,
Aż z dómu wyszła staro Mylerka.

Mylerka: -Co tyż sie stało? Mówta Fraszowo!

Fraszowo: -Palec łobciyna se Nowokowo!

Jo: Mylerka zaro poszła na Rynek,
Siyndła na ławce przy Permodzinie.

Mylerka: -Nadstawta ucho, to wom coś powiyom!
Nowoczke wziyni na pogotowie.
Rynke przeciyna sobie żyletkom,
Pótoro litra krwi z ni wyciekło!

Jo: Mylerka poszła, a Permodzino
Chce sie podzielić z kimsiś nowinom,
Wiync szybciutyńko do Szmytki bieży:

Permodzino: -Z Nowoczkom lichy, w szpytalu leży!

Jak swygó chłopa z babom nakryła,
Z rozpaczy ciachła sobie po żyłach!
Jo se już póde, a wy, Szmytowo,
Idźta niech dowiy sie tyż Jurkowo!

Jo: Jeszcze minuta nie upłynęła,
A Szmytka już u Jurkowy była.

Jurkowo: -Cośta, Szmytowo, tako strapióno?

Szmytowo: -Nowoczka właśnie w szpitalu kóno!
Chłop jom zostawił i tak ciyrpiała,
Że w kóncu zycie se łodebrała!

Jurkowo: -Nie chce sie wierzyć, że już nie żyje!

Szmytowo: -Już żodny kiecki nom nie uszyje!

Jo: Szmytka z Jurkowom ciut pobeczały,
A już za chwyłke tak se godały:

Jurkowo: -Trzeba Nowoczke pożegnać wiyńcym,
Łodżałujymy troche piniyndzy,
Do łogrodnika zaro pódzymy
I ładny winiec obstalujymy.

Jo: U łogrodnika doś dugo były
I bez tyn winiec sie pokłóciły.
Jurkowo kciała na śwyrku z kalii,
A znowyk Szmytka - bez śwyrku z dalii.

Jurkowo: -Na śwyrku z kalii bydzie ładniejszy!

Szmytowo: -Bez śwyrku z dalii bydzie skrómnniejszy!

Jurkowo: -Wy, Szmytka, wcale ni mota gustu!

Szmytowo: -A wy, Jurkowo, mota - z łodpustu!

Jo: Łogrodnik wrzasnył:

Łogrodnik: -Czegó krzyczyta!

Idzie tu rychtyk jakoś kobyta.

Jo: Szmytka z Jurkowom jak łobrus zbladły.

I zaro potym zymglune padły.

A jak po chwyłce łotwarły łoczka,

Wymamrotały:

Łobie: -To wy, Nowoczka?

Nowoczka: -Jo! Ło co loto? Co tyż sie stało?

Czy wos co, baby, nie łopyntało?

Szmytowo: -W mieście godali, że ze zgryzoty

Żyły se podciyiłsta, a potym

W szpitalu wos nie łodratowali!

Jurkowo: -Właśnie tu winiec wom stalowalim.

Szmytka bez śwyrku kciała i z dalii,

A jo znów kciałam na śwyrku z kalii.

Tyn z kalii dó wos by rych pasowoł,

A nie tyn, co gó kciała Szmytowo!

Jo: Nowoczka baby wzrokiym zgrómiła

I palcym z plajstrym im pogroziła:

Nowokowo: -Tak właśnie bywo miyndzy babami,

Które zajmujom sie pierdołami.

Nawet z maluški ranki na rynce

Robi sie problym kwiatów na wińce!

Łopisano bezy mnie, mrożąco juče w żyłach łopowieść o piyrduśnicach, z tegó co wiyom, to nigdy sie w Żninie nie wydarzyła, chociaż łba bym za to nie doł! Nie zwrocejta ino uwgi na użyte tam nazwiska. Wzionym piyrsze lepsze jakie mi pasowały, a prawdziwe nazwiska nojbarzy zasłużonych downiejszych i dzisiejszych piyrduśnic zostawie dło siebie. Jo tam sie pierdołami nie zajmuje, to łody mnie sie nie dowiyta.

Ktoś kiedyś powiedzioł, że Poloki dzielom sie na tych, co lubiom "ziemniaki", na tych co lubiom "kartofle", na tych co lubiom "bulwy" i na tych co lubiom pyrki. My bezwzglyndnie noleżymy do tych

łostatnych i jak mi się zdaje lubimy pyrki barzy niż ci, co lubiom "ziemniaki, kartofle i bulwy". Zapytejta piwszygó lepszygó Pałuczoka, czy łobiod bez pyrów ze sosym to łobiod? Wiym co łodpowiy! Pewnie i tymu godajom na nos *poznańskie pyry*.

[Powrót do spisu treści](#)

POZNAŃSKO PYRA

Mjyndzy parzychom, frejtkom, klopsami,
Gzikiym, polywkom, ruksym, plyndzami,
Na naszym stole Tyś nojważniejszo,
Pyro poznańsko przenajsmaczniejszo!

Łokraso żarcia! Skarbie z radliny!
Fifno dziewczuszko w kiece z łupiny!
Królowo wszelkiych fruktów w spiżarni!
Jaśniutko ciymnych sklepów latarnio!

Pyro! Pyruszko! Pyrko! Pyreczko!
Krychano, tarto, żniynto w kosteczke.
Polono sosym, skrzyczkami, masłym.
Łobiod bez Ciebie - jak Żnin bez Baszty!

Moja siora, po dwóch tygodniach spyndzonych w Anglii, siyndła nad wuchtom krychanych pyrek i powiedziała, że w ty Anglii to może by ji sie nawet podobało, żeby zamias tych hamburgerów, cipsów i innych lanczów, chochoz roz dali jakieś ludzkie jedzynie. Domyślota sie pewnie, co moja ukochano siostrzyczka uwożo za "ludzkie jedzynie"?

Jak już jezdymy przy pyrkach, to noleży wspomnić i o bambrach. Downi prawie každo rodzina z miasta miała swojgó bambra, do którygó jeździyło sie na wybiyrki, na żniwa, na przerywke, żeby zarobić pore groszy abo dostać za te robote pyrków na zime. U nos takim rodzinnym bambrym był Świtała że Skarbinic i ładnych pore lot jeździła do niego do roboty cało moja rodzina. Łoprócz mie, bo byłym za smarkaty. W mieście wiadómo było, który bamber w powiecie to dobry gospodarz, i o takim godało sie z szacunkiym, a który to dziadok i papudrok, i taki już szacunku ni miał.

[Powrót do spisu treści](#)

JEDYN BAMBER

Jedyn bamber z Łysinina,
Doł kóniowi wychlać wina.
Szkapa mu sie utyłała,
Potym czy dni kaca miała.

Jedyn bamber z Gogólkowa,
Jak mu w piątek zdechła krowa,
To jom doił aż do środy,
Bo mu mlyka było szkoda.

Jedyn bamber z Bekanówki,
Byka miół i dwie jałówki.
Byk na figle ni miół siły
I jałówki gó zgwołciły.

Jedyn bamber z Podgórzyna,
Chcioł podeźryć se kurzyny.
Już miół kure ukatrupić,
Jak mu gdakła : -Chybaś gupi!

Jedyn bamber z Czewujewa,
Kozła wiązoł se do drzewa .
Kozioł pognoł za kozami,
Wyrwoł drzewo z korzynniami.

Jedyn bamber z Brzyskorzystwi,
Doł bykowi starych liści.
Jak bydlynciu sie łodbiyło,
Bambra za płot łodrzuciły.

Jedyn bamber ze Skarbinic,
Trzymoł sobie łowce w sini.
Łowce wlazły do pokoju
I mu narobiły gnoju.

Jedyn bamber w mieście Żninie,
Na balkonie chował świnie,
Co na diecie ciyngiym była,
Żeby sie nie utuczyła.

We moim wiyrzyku napisałem to wymyślonych bambrach z podźnińskich wiosków i, jak widzita, potraktowałem ten temat z przymrużonym ślypiym. Tyn wiyrzyk przypómino mi takie ruskie ludowe przyśpiywki i to mi nasunęło myśl, że przydałaby się jedna tako nasza pałucko piosynka pisano gwarom, ktorom wszystkie Pałuczoki by znały i umiały zaśpiywać, ktorom powinny uczyć się nasze gzuby w szkole na śpiywie. Powiyta, że mamy przecie "Żninioka"! Prowda, ale ni moge przecie namowiać nauczycielów, żeby uczyli dziecioków piosynki, ktero ze wzgłyndów wychowawczych, to do szkół się nie nadaje, bo przedstawione tam małżyństwo jes, jak to dzisieij godajom, "patologiczne". Żniniok jes pener, co mo na się zatuczónom, czy lata nie pranom koszule i łoprócz tego leje kobyte wyndziskim. Jak już tym loniym się zmynczy, to se kombinuje, że nojlepi to by było, żeby go bebech rozboloł, bo wtedy pewnie staro by się przejyna i gó smarowała, a ón mógł by się rozwolać. Łokropność! Prowda? Ruja i nierubstwo! - jak zwykła godać nojsławniejszo w Żninie nouczycielka rysunków. Ty piosynki można łostatecznie uczyć w licyjum, ale z zaszczeżyniym, że przedstowio łóna model małżyństwa na Pałukach nie popiyrany i całkiym nie spotykany. Mom nadzieje, że napisany bezy mnie piosynki można bydzie uczyć w szkole bez uszczyrbku wychowawczygó i bez uchybianio wartościom krześcijańskiy.

[Powrót do spisu treści](#)

JO, TO MOM SZPLINA!

Wiara po świecie kursuje,
Podziwio łobce krainy,
A mi wystarczy jak sie poszwyndom
Po naszymy pałucki zimi.

refren:

Jo, to mom szplina na punkcie Żnina,
Kochom to miasto jak gupi!
Niech inni chwolom, co se tam wolom,
Jo chwole moje Pałuki.

Bo ino tu, na Pałukach,
Śniodanie moge zjeś w Rzymie,
Łobiod w Wenecji abo w Paryżu,
A już kolacje zjym w Żninie.

refren:

Jo, to mom szplina na punkcie Żnina...

Bo ino w Żninie jes rzyczka,
Bez miasto durch se płynąco,
Co dwa jynziora: "Duże" i "Małe",
Swym nurty do kupy złączo.

refren:

Jo, to mom szplina na punkcie Żnina...

Bo ino u nos na Rynku
Na środku Baszta se stoi,
Mo chorągiewke na samy górze,
I dwa bioluchne zygory.

refren:

Jo, to mom szplina na punkcie Żnina...

Bo ino tu na Pałukach,
Wśród jynzior i lasów szumu,

Jak słysze naszy wiary godanie,
To czuje, że jezdym w domu.

refren:

Jo, to mom szplina na punkcie Żnina

Tak naprowde, to na razie som to ino słowa do piosynki, bo chociaż moja nouczycielka, zacno Pani Wabiowo, przepowiadała mi kariere kompozytora, to jednak muzyki nie łodważe sie napisać i wole żeby zrobił to ktoś, kto chociaż troche na nutach sie zno. Licze, że mój pomys sie Wom spodobo i znojdzie sie taki zmyślny, co skómbinuje melodie i znojdzie sie śpiywok, co by nom kiedyś te piosynke pod Basztom abo w amfityjatrze zaśpiywół.

W moim ostatnim wiyrzyku chce Wos zabrać na przechadzke po Żninie. Przejdźma sie razym po naszym mieście, przypaczma sie jakie jes ładne i zdejma se pytanie, czy jesczyk dzieś bydzie nom tak dobrze jak tutaj? Jak w łodpowiedzi pokryncisz łbym, a nie pokiwosz, to znaczy, że to dlo Ciebie napisano jes ta książeczka, któro całko jes takom przechadzkom po Pałukach i po Żninie, po Twoich wspomniniach, po naszym pałuckim godaniu, po Twoim dzieciństwie i młodych latach.

[Powrót do spisu treści](#)

PRZECHADZKA PO ŻNINIE

Kiedy sie robie markotny,
Bo mie szczapiyło zmartwinie,
Mom na to ino jedno lekarstwo:
Przechadzke po mojim Żninie.

Póde na Rynek pod Baszte,
Zyrkne w Sądowom ulice,
Posuchom o czym tyż se godajom
Na ławce dwie piyrduśnice.

A potym skrynca na planty,
Tam dzie Gąsawka se płynie
I biydny Szopyn siedzi zdziwióny,
Co ón tyż robi tu w Żninie?

Brzegiym jynziora se dojde
Na Czeci Nord, za ćcinami,
O downym Żninie, starych żniniokach,
Pogodom se z rybokami.

A późni rusze na stadion,
Na szage, bez działki, łąki.
Ach, jakby feste było zoboczyć
Zwyciynski mecz "Pałuczonki"!

Małom Łosadam za torym,
Podyrdom aż do cukrowni.
Pociągne klukiym, żeby znów poczuć
Zapach melasy, jak downi.

Z cukrowni krok mom do stacji.
Łe, był tu tłok! Dziś gó ni ma.
Ino latowom porom jes wiara,
Co jeździ do Biskupina

Zahacze potym ło cmyntorz.
Lubie umarłych wspominać.
Tu, w każdym grobie jes pochowany
Kawołek historii Żnina.

Sztrekom sie puszcze na skróty,
Prosto na Szkólnom ulice.
Z żołym popacze na starom szkołe
I wspomne lata szczyniynce.

I dali tyż śladym wspomniń,
Łobyńde kaściół dokoła,
Zobocze, czy tyż Szweda na kóniu
Wśród cegieł poszukać zdołom.

Ławom se przejde, bo lubie,
Bez rzyke, pod kasztanami,
I tom maluśkom Łącznom ulicom,
Miyndzy starymi murami.

I znojde sie w środku miasta,
Gdzie składy z towarym wszelkiym,
I bez łogónka, tak jak przed wojnom,
Kupie se kawoł leberki.

Na Rynku skóńcze przechadzke,
Złozłym już przecie pó Żnina.
Spojrze na pyski wiary znajómy,
Czy miołym jakieś zmartwinia?

Pamiynto sie zawsze to co dobre, wiync mom nadzieje, że tom przechadzkom wywołom na Twoim zatroskanym pysku uśmnych. A jak na dodatek, moim brawyndzyniym i wiyrzszowanym, chocioż ździebko przeduże żywot naszymy biydny, wymiyrający gwary, to możeta uwożać mie za nojszczyńśliwszygó żninioka w wieku powyży czterdziestu lot (te młodsze to majom tyle powodów do szczynścia, że z nimi nie wygrom!).

Myśle, że na kóniec tegó brawyndzynio pasuje takie, zeżniynte kapke od naszymy wielkiygó poety z Nagłowic, hasło:

**Przecie Pałuczoki własny jynzyk majom,
To niech zamias jyno "m ó w i ć",
Czasym tyż se pogodajom!**

[Powrót do spisu treści](#)